



AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

Jesu li radni uvjeti povezani s odabirom kuhane hrane tijekom radnog vremena?

Marina Tomić¹, Lucija Korda², Magdalena Zrakić³, Željka Mesić¹

¹Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet, Zavod za marketing u poljoprivredi, Svetošimunska cesta 25, Zagreb, Hrvatska (matomic@agr.hr)

²Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet, preddiplomski studij Agrarna ekonomika, Svetošimunska cesta 25, Zagreb, Hrvatska

³Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet, Zavod za agrarnu ekonomiku i ruralni razvoj, Svetošimunska cesta 25, Zagreb, Hrvatska

SAŽETAK

Cilj rada je utvrditi postoji li povezanost između radnih uvjeta i ponašanja zaposlenih osoba u konzumaciji kuhane hrane tijekom radnog vremena. On-line anketno ispitivanje provedeno je na uzorku od 206 zaposlenih osoba. Rezultati istraživanja su pokazali da više od 60 % ispitanika ne konzumira kuhanu hranu tijekom radnog vremena. Zaposlenici privatnih kompanija, koji rade sjedilačke vrste poslova te oni koje provode na poslu više od 10 sati, u većem udjelu jedu kuhanu hranu tijekom radnog vremena. Rezultati istraživanja su važni za ugostitelje koji nude ili planiraju nuditi kuhanu hranu u svrhu boljeg razumijevanja ponašanja potrošača u konzumaciji takve hrane tijekom radnog vremena, kao i za kreatore zdravstvene politike u svrhu izrade i provedbe kampanja s ciljem povećanja konzumacije kuhane hrane na radnom mjestu.

Ključne riječi: radni uvjeti, zaposlene osobe, kuhana hrana, ponašanje

UVOD

Radno aktivni stanovnici, posebice ženske osobe, sve više vremena provode na radnom mjestu te se samim time umanjuje vrijeme za pripremu hrane kod kuće. Prema Welch i sur. (2009) posljedica produženog vremena boravka izvan kuće je otežano pridržavanje načela pravilne prehrane, što uzrokuje promjenu prehrambenih navika. Te promjene se očituju u smanjenju zajedničkog obiteljskog objedovanja, kao i povećanju konzumacije brze hrane, gotovih i polugotovih jela (Jabs i Devine, 2006).

Tehnološke inovacije rezultirale su smanjenjem broja zaposlenih osoba u primarnim djelatnostima (poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo), prijenosom rada čovjeka na rad strojeva te povećanjem broja zaposlenih osoba u sekundarnim i tercijarnim djelatnostima. Većina zaposlenih osoba danas obavlja sjedilačke tipove posla gdje na radnom mjestu imaju pristup hrani i piću niske nutritivne vrijednosti (Anderson i sur., 2009). Posljedica je učestala konzumacija pekarskih proizvoda i brze hrane tijekom radnog vremena (Pucarín-Cvetković i sur., 2011) jer je takva hrana, osim lake dostupnosti, u većini slučajeva jeftinija i (kratkoročno) zasitna. Jeftinom

hranom se unose „prazne kalorije“ koje pružaju osjećaj sitosti, ali ne i nutrijente potrebne za zdravi život (WHO, 2002; Quintilani i sur., 2010, prema Pranjić i sur., 2013.).

Sorensen i sur. (2004) su utvrdili da na odabir hrane tijekom radnog vremena, osim ponude hrane na radnom mjestu, utječe i ponuda hrane u neposrednoj blizini radnog mjesta. U prilog tome idu i rezultati istraživanja provedenog u SAD-u na uzorku od 50 zaposlenih roditelja koji su pokazali da polovica njih navodi da nema pristup hrani veće nutritivne vrijednosti koja ima prihvatljivu cijenu i dobar okus u okruženju radnog mjesta (Devine i sur., 2009).

Prema Schulte i sur. (2004) postoji povezanost između radnih uvjeta, odnosno obilježja posla (produženo radno vrijeme, rad u smjenama, stres na poslu) i povećanog indeksa tjelesne mase. Zaposlene osobe koje borave prekovremeno na poslu, rade u smjenama i izloženi su češće stresu na poslu, imaju veći indeks tjelesne mase. Nadalje, bolji radni uvjeti povezani su i s učestalijim pripremanjem i konzumacijom hrane kod kuće, kao i konzumacijom nutritivno vrijednije hrane tijekom radnog vremena (Devine i sur., 2009).

Rezultati istraživanja provedenog od Pucarin-Cvetković i sur. (2011) pokazali su da samo nekolicina zaposlenih osoba konzumira kuhanu hranu tijekom radnog vremena, odnosno takozvanu „hranu na žlicu“ ili pak hranu priprema kod kuće i nosi na posao. Stoga je ovo istraživanje usmjereno na konzumaciju kuhane hrane unutar radnog vremena koje, prema našim saznanjima, do sada nije provedeno.

Cilj ovog istraživanja je utvrditi ponašanje zaposlenih osoba u Hrvatskoj u konzumaciji kuhane hrane tijekom radnog vremena te utvrditi postoji li povezanost između radnih

uvjeta i ponašanja u konzumaciji kuhane hrane za vrijeme boravka na radnom mjestu.

MATERIJAL I METODE

Anketno ispitivanje

Anketno ispitivanje je provedeno on-line, korištenjem Google alata za izradu i provedbu anketa. Ispitivanje je trajalo od 21. ožujka 2017. do 2. travnja 2017. Internetska adresa anketnog upitnika bila je plasirana na Facebook te je putem e-maila poslana prigodnim ispitanicima. Anketno ispitivanje je u prosjeku trajalo 5 minuta po ispitaniku.

Anketni upitnik

Anketni upitnik se sastojao od sljedećih skupina pitanja:

- ponašanje u konzumaciji kuhane hrane tijekom radnog vremena
- socio-demografska obilježja (spol, dob, obrazovanje, broj članova kućanstva, mjesečna primanja)
- obilježja posla (vrsta posla, vrijeme provedeno na poslu, rad vikendom, udaljenost adrese stanovanja od adrese rada)
- stanka tijekom radnog vremena (mogućnost korištenja pauze, trajanje pauze, postojanje prostora za objedovanje).

U anketnom pitanju su korištena isključivo pitanja zatvorenog tipa. Na pitanje o razlozima nekonzumiranja kuhane hrane tijekom radnog vremena postojala je mogućnost više odgovora.

S obzirom na to da su ciljna skupina bile samo zaposlene osobe, a ne čitava populacija, prvo pitanje je bilo selekcijskog karaktera, tako da su ispitanici koji nisu zaposleni isključeni iz

daljnje analize (N=9).

Analiza podataka

Za analizu prikupljenih podataka korišten je statistički program SPSS, verzija 21. Provedena je jednovarijatna (frekvencije i distribucija podataka) i dvovarijatna (hi kvadrat test) analiza podataka.

REZULTATI I RASPRAVA

Opis uzorka

U istraživanju je sudjelovalo 206 ispitanika, pri čemu je zastupljen veći udio ispitanika ženskog spola (70,4 %), u dobi od 30 do 45 godina (44,7 %) i 18 do 29 godina (37,9 %). Najzastupljeniji stupanj obrazovanja jest visoka stručna sprema (52,9 %), dok niti jedan ispitanik nema završenu samo osnovnu školu. Više od polovice ispitanika se izjasnilo kako je broj članova u njihovu kućanstvu 3 – 5 (67,5 %). Mjesečna osobna primanja ispitanika najčešće se kreću između 5.001 – 8.000 kn (56,3 %) – Tablica 1.

Tablica 1. Sociodemografska obilježja ispitanika

| | | N | % |
|-------------------|---------------------------|-----|------|
| Spol | Ženski | 145 | 70,4 |
| | Muški | 61 | 29,6 |
| Dob | 18 – 29 | 78 | 37,9 |
| | 30 – 45 | 92 | 44,7 |
| | 46 – 60 | 35 | 17,0 |
| | 60+ | 1 | 0,5 |
| Obrazovanje | Srednja škola | 66 | 31,9 |
| | VSS i/ili VŠS | 110 | 53,1 |
| | Magisterij i/ili doktorat | 31 | 15,0 |
| Mjesečna primanja | Manje od 3.500 kn | 27 | 13,1 |
| | 3.501 – 5.000 kn | 31 | 15,0 |
| | 5.001 – 6.500 kn | 63 | 30,6 |
| | 6-501 – 8.000 kn | 53 | 25,7 |
| | 8.001 – 9.500 kn | 11 | 5,3 |
| | Više od 9.500 kn | 21 | 10,2 |

Kao što je vidljivo iz rezultata prikazanih u tablici 2., većina ispitanika zaposlena je u privatnoj službi (55,8 %). Vlastitu tvrtku posjeduje tek 4,4 % ispitanika. Najzastupljenija je sjedilačka vrsta posla (50,5 %) te kombinacija sjedilačkog i stajaćeg posla (35,0 %). Skoro

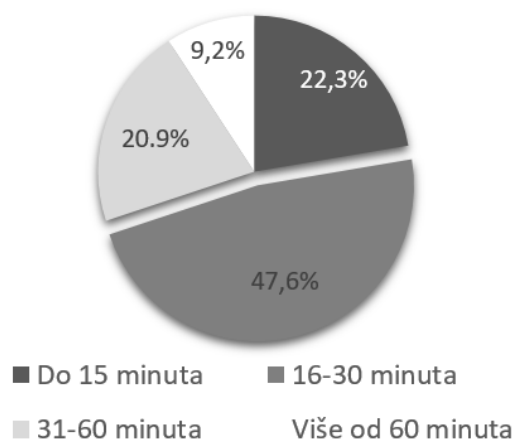
polovica ispitanika provodi na poslu i više od 10 sati na dan (47,6 %). Udaljenost adrese stanovanja od adrese rada kod većine ispitanika iznosi do 5 km (41,7 %). Tek 4,4 % ispitanika putuje više od 45 km do posla. Vikend je neradan kod većine ispitanika (69,4 %).

Tablica 2. Obilježja posla ispitanika

| | | N | % |
|---|--|-----|------|
| Zaposlenje | Privatna služba | 115 | 55,8 |
| | Javna služba | 82 | 39,8 |
| | Vlastita tvrtka | 9 | 4,4 |
| Vrsta posla | Sjedilački | 104 | 50,5 |
| | Stajaći | 30 | 14,6 |
| | Kombinacija sjedilačkog i stajaćeg posla | 72 | 35,0 |
| Vrijeme provedeno na poslu (sati/dan) | Od 4 do 6 sati | 9 | 4,4 |
| | Od 6 do 8 sati | 25 | 12,1 |
| | Od 8 do 10 sati | 74 | 35,9 |
| | Više od 10 sati | 98 | 47,6 |
| Udaljenost adrese stanovanja od adrese rada | Do 5 km | 86 | 41,7 |
| | 6 – 15 km | 61 | 29,6 |
| | 16 – 25 km | 36 | 17,5 |
| | 26 – 35 km | 9 | 4,4 |
| | 36 – 45 km | 5 | 2,4 |
| Rad vikendom | Više od 45 km | 9 | 4,4 |
| | Da | 63 | 30,6 |
| | Ne | 143 | 69,4 |

Među ispitanicima je čak 37,9 % onih koji nemaju kuhinju, odnosno prostor predviđen za konzumaciju objeda unutar radnog vremena. Ostalih 62,1 % ima prostor namijenjen objedovanju tijekom radnog vremena. Većina ispitanika (85,4 %) ima mogućnost odlaska na stanku za objed tijekom radnog vremena, dok njih 14,6 % nema tu mogućnost. Kao što pokazuju rezultati istraživanja prikazani na grafikonu 1., gotovo polovica ispitanika na stanci provodi 16 – 30 minuta, slijede oni koji provode do 15 minuta (22,3 %), dok je najmanje onih koji provode više od sat vremena na stanci (9,2 %).

Koliko vremena provodite na stanci?



Grafikon 1. Raspodjela ispitanika s obzirom na vrijeme provedeno na stanci

Ponašanje u konzumaciji kuhane hrane tijekom radnog vremena

Samo 37,9 % ispitanika jede kuhanu hranu tijekom radnog vremena dok njih 62,1 % ne konzumira kuhanu hranu unutar radnog vremena. S obzirom na to da znanstvena i stručna literatura sve više potvrđuju važan utjecaj hrane na zdravlje čovjeka (Franz i Nowak, 2010; Krešić, 2012), nužno je provesti aktivnosti u svrhu promocije konzumacije kuhane hrane tijekom boravka na radnome mjestu. Dobiveni rezultati se poklapaju s rezultatima istraživanja koje je objavljeno na portalu Moj Posao 2011. godine na uzorku od 1300 ispitanika, prema kojemu 38 % zaposlenih ispitanika konzumira kuhanu hranu unutar radnog vremena.

Ključni razlozi za nekonzumiranje kuhane hrane tijekom radnog vremena su nedostatak vremena za njenu pripremu (54,9 %) i konzumaciju (20,7 %) te nedostatak uvjeta za konzumaciju na radnom mjestu (27,6 %) kao što su nedostatak mikrovalne pećnice ili kuhinje. S druge strane, najmanji udio ispitanika smatra da je preskupo pripremati kuhanu hranu za konzumaciju na radnom mjestu (3,4 %).

Ipak, 85,4 % ispitanika navodi da bi konzumirali više kuhane hrane da im je dostupnija tijekom radnog vremena, dok njih 14,6 % ne bi povećali konzumaciju kuhane hrane u slučaju veće dostupnosti iste. Iako većina ranijih eksperimentalnih istraživanja pokazuje da se povećanim pristupom hrani veće nutritivne vrijednosti povećala konzumacija iste (Sorensen i sur., 1999, Buller i sur., 1999, Beresford i sur., 2001; prema Quintiliani i sur., 2010), neka istraživanja su pokazala da nije došlo do promjene prehrambenih navika unatoč većoj dostupnosti nutritivno vrjednije hrane (Matson-Koffman i sur., 2005; Engbers i

sur. 2005; prema Quintiliani i sur., 2010).

Ohrabrujući rezultat je da većina ispitanika jede kuhanu hranu izvan radnog vremena. Njih 65,5 % konzumira kuhanu hranu svakodnevno, četvrtina ispitanika više puta tjedno, dok 5,8 % ispitanika konzumira kuhanu hranu samo vikendom – Tablica 3.

Povezanost obilježja posla, radnih uvjeta i ponašanja u konzumaciji kuhane hrane

Rezultati hi kvadrat testa su pokazali da postoji statistički značajna povezanost između toga rade li ispitanici u privatnoj, javnoj službi ili vlastitoj tvrtki te konzumacije kuhane hrane tijekom radnog vremena ($p < 0,05$). Ispitanici koji rade u privatnoj tvrtki u većem udjelu jedu kuhanu hranu tijekom radnog vremena (45,2 %) u odnosu na ispitanike koji rade u javnoj službi (29,3 %). Prema rezultatima istraživanja prikazanim u tablici 4., može se zaključiti da ispitanici koji rade u vlastitoj tvrtki najmanje jedu kuhanu hranu tijekom radnog vremena (22,2 %).

Nadalje, ispitanici koji obavljaju sjedilački tip posla više jedu kuhanu hranu (49 %) nego ispitanici koji rade stajaći tip posla (30 %) ili imaju kombinaciju sjedilačkog i stajaćeg tipa posla (25 %). Dobiveni rezultati se mogu povezati s rezultatima Cohen i sur. (1998), prema kojima su upravo zaposlenici u uslužnim djelatnostima (koji uglavnom imaju stajaći tip posla) iskazali manju učestalost konzumacije nutritivno vrjednije hrane, kao što su voće i povrće.

Rezultati hi kvadrat testa pokazuju da je vrijeme provedeno na poslu povezano s odabirom kuhane hrane tijekom radnog vremena. Zaposlene osobe koje provode na poslu više od 10 sati u većem udjelu jedu

Tablica 3. Ponašanje u konzumaciji kuhane hrane tijekom radnog vremena

| | | N | % |
|--|--|-----|------|
| Zašto ne konzumirate kuhanu hranu tijekom radnog vremena? | Nemam vremena za pripremu kuhane hrane | 78 | 54,9 |
| | Nemam uvjete za konzumaciju kuhane hrane u prostoru gdje radim (nedostatak mikrovalne pećnice, kuhinje...) | 40 | 27,6 |
| | Nemam vremena pojesti kuhanu hranu tijekom radnog vremena | 30 | 20,7 |
| | Ne osjećam potrebu za kuhanom hranom tijekom radnog vremena | 25 | 17,2 |
| | Nemam volje za pripremu kuhane hrane | 16 | 11,1 |
| | Preskupo mi je pripremati kuhanu hranu za konzumaciju na radnom mjestu | 5 | 3,4 |
| | Ostalo | 7 | 4,8 |
| Biste li konzumirali više kuhane hrane da vam je dostupnija? | Da | 176 | 85,4 |
| | Ne | 30 | 14,6 |
| Koliko često konzumirate kuhanu hranu izvan radnog vremena? | Svaki dan | 135 | 65,5 |
| | Više puta tjedno | 53 | 25,7 |
| | Vikendom | 12 | 5,8 |
| | Rijetko (jednom tjedno ili rjeđe) | 6 | 2,9 |

kuhanu hranu (43,9 %) u odnosu na osobe koje rade manje od 8 sati. Dobiveni rezultati su u suprotnosti s rezultatima Shields (1999), prema kojem duže vrijeme boravka na poslu znači i konzumiranje hrane manje nutritivne vrijednosti. Ipak, u ovom istraživanju usmjerili smo se samo na konzumaciju kuhane hrane među zaposlenim osobama, što ne znači da zaposlene osobe tijekom radnog vremena ne konzumiraju i ostale vrste hrane.

Ispitanici koji ne rade vikendom u većem udjelu jedu kuhanu hranu na poslu (44,1 %) u odnosu na one koji rade vikendom (23,8 %). Uzrok dobivenih rezultata može biti u tome da zaposlene osobe koje ne rade vikendom upravo tada imaju više vremena za pripremu kuhane hrane koju onda konzumiraju tijekom radnih dana.

Udaljenost od mjesta stanovanja do

mjesta rada ne pokazuje statistički značajnu povezanost s odabirom kuhane hrane tijekom radnog vremena ($p > 0,05$).

Kao što se može iščitati iz podataka prikazanih u tablici 5., ispitanici koji imaju prostor ili kuhinju u kojoj mogu konzumirati objed za vrijeme radnog vremena u većem broju jedu kuhanu hranu dok su na poslu (85,9 %) u odnosu na ispitane zaposlene osobe koji nemaju takav prostor (14,1 %).

Rezultati istraživanja pokazuju da više zaposlenih osoba koje imaju mogućnost odlaska na stanku jede kuhanu hranu za vrijeme radnog vremena nego onih koji nemaju mogućnost odlaska na stanku ($p < 0,05$). Čak 94,6 % ispitanih zaposlenika koji jedu kuhanu hranu ima mogućnost otići na stanku za vrijeme radnog vremena, dok je taj udio među onima koji ne jedu kuhanu hranu 79,7 %. Osim

toga, manji udio ispitanika koji borave na stanci manje od 15 minuta (10,9 %) i duže od 60 minuta (21,1 %) jede kuhanu hranu tijekom radnog vremena u odnosu na ispitanike koji borave na atanci od 15 do 30 minuta (49 %) ili 30 – 60 minuta (48,8 %).

Tablica 4. Povezanost obilježja posla i ponašanja u konzumaciji kuhane hrane

| Obilježja posla | | Jedete li kuhanu hranu tijekom radnog vremena? | | | | p- hi kvadrat test |
|---|-----------------|--|------|----|------|--------------------|
| | | DA | | NE | | |
| | | N | % | N | % | |
| Zaposlenje | Privatna služba | 52 | 45,2 | 63 | 54,8 | <0,05 |
| | Javna služba | 24 | 29,3 | 58 | 70,7 | |
| | Vlastita tvrtka | 2 | 22,2 | 7 | 77,8 | |
| Vrsta posla | Sjedilački | 51 | 49,0 | 53 | 51,0 | <0,05 |
| | Stajaći | 9 | 30,0 | 21 | 70,0 | |
| | Kombinacija | 18 | 25,0 | 54 | 75,0 | |
| Vrijeme provedeno na radnom mjestu | 4 – 6 sati | 2 | 22,2 | 7 | 77,8 | <0,05 |
| | 6 – 8 sati | 2 | 8,0 | 23 | 92,0 | |
| | 8 – 10 sati | 31 | 41,9 | 43 | 58,1 | |
| | Više od 10 sati | 43 | 43,9 | 55 | 56,1 | |
| Rad vikendom | Da | 15 | 23,8 | 48 | 76,2 | <0,05 |
| | Ne | 63 | 44,1 | 80 | 55,9 | |
| Udaljenost adrese stanovanja od adrese rada | Do 5 km | 34 | 39,5 | 52 | 60,5 | >0,05 |
| | 6 – 15 km | 23 | 37,7 | 38 | 62,3 | |
| | 16 – 25 km | 14 | 38,9 | 22 | 61,1 | |
| | 26 – 35 km | 4 | 44,4 | 5 | 55,6 | |
| | 36 – 45 km | 2 | 40,0 | 3 | 60,0 | |
| | Više od 45 km | 1 | 11,1 | 8 | 88,9 | |

Kao što se može iščitati iz podataka prikazanih u tablici 5., ispitanici koji imaju prostor ili kuhinju u kojoj mogu konzumirati objed za vrijeme radnog vremena u većem broju jede kuhanu hranu dok su na poslu (85,9 %) u odnosu na ispitane zaposlene osobe koji nemaju takav prostor (14,1 %).

Rezultati istraživanja pokazuju da više zaposlenih osoba koje imaju mogućnost odlaska na stanku jede kuhanu hranu za vrijeme radnog vremena nego onih koji nemaju

mogućnost odlaska na stanku ($p < 0,05$). Čak 94,6 % ispitanih zaposlenika koji jedu kuhanu hranu ima mogućnost otići na stanku za vrijeme radnog vremena, dok je taj udio među onima koji ne jedu kuhanu hranu 79,7 %. Osim toga, manji udio ispitanika koji borave na stanci manje od 15 minuta (10,9 %) i duže od 60 minuta (21,1 %) jede kuhanu hranu tijekom radnog vremena u odnosu na ispitanike koji borave na atanci od 15 do 30 minuta (49 %) ili 30 – 60 minuta (48,8 %).

Tablica 5. Povezanost radnih uvjeta i ponašanja u konzumaciji kuhane hrane

| Radni uvjeti | | Jedete li kuhanu hranu tijekom radnog vremena? | | | | p- hi kvadrat test |
|--|----------------|--|------|-----|------|--------------------|
| | | DA | | NE | | |
| | | N | % | N | % | |
| Prostor/kuhinja za objedovanje | Da | 67 | 85,9 | 61 | 47,7 | <0,05 |
| | Ne | 11 | 14,1 | 67 | 52,3 | |
| Mogućnost odlaska na stanku tijekom radnog vremena | Da | 74 | 94,6 | 102 | 79,7 | <0,05 |
| | Ne | 4 | 5,1 | 26 | 20,3 | |
| Koliko vremena provodite na stanci? | Do 15 minuta | 5 | 10,9 | 41 | 89,1 | <0,05 |
| | 16 – 30 minuta | 48 | 49,0 | 50 | 51,0 | |
| | 31 – 60 minuta | 21 | 48,8 | 22 | 51,2 | |
| | | 4 | 21,1 | 15 | 78,9 | |

Što se tiče povezanosti razloga nekonzumiranja kuhane hrane i obilježja posla, odnosno radnih uvjeta, statistički značajna povezanost je utvrđena za nedostatak vremena i nedostatak potrebe za konzumacijom kuhane hrane tijekom radnog vremena ($p < 0,05$). Ispitanici koji rade stajaći posao u većem udjelu navode da nemaju vremena jesti kuhanu hranu na poslu (37,5 %) u usporedbi s ispitanicima čiji je posao kombinacija stajaćeg i sjedilačkog posla (28,1 %) ili samo sjedilački posao (7,8 %). Dobiveni rezultati se mogu povezati s rezultatima istraživanja Nobrega i sur. (2016) prema kojemu je utvrđeno da radnici u tvornicama (stajaći tip posla) moraju jesti brzo jer u protivnom bivaju otpušteni.

Ispitanici koji provode od 4 do 6 sati na radnom mjestu od u većem udjelu nemaju potrebu jesti kuhanu hranu tijekom radnog vremena (57,1 %) u odnosu na ispitanike koji provode na radnom mjestu više od 6 sati. Obilježja posla ne pokazuju statistički značajnu povezanost s ostalim navedenim razlozima nekonzumiranja kuhane hrane tijekom vremena (nedostatak volje za pripremu kuhane

hrane, visoki troškovi pripreme kuhane hrane, nedostatak vremena za pripremu kuhane hrane, nedostatak uvjeta za konzumaciju kuhane hrane) ($p > 0,05$).

Nadalje, ispitanici koji nemaju prostor za objedovanje na mjestu na kojemu rade češće navode kao razlog nekonzumiranja kuhane hrane nedostatak uvjeta za konzumiranje takve hrane (39,1 %) u odnosu na one koji imaju takav prostor (17,1 %).

Isto tako ispitanici koji nemaju mogućnost odlaska na stanku tijekom radnog vremena u većem broju kao razlog nekonzumiranja kuhane hrane unutar radnog vremena navode nedostatak vremena za konzumaciju takve hrane (46,2 %), nego ispitanici koji imaju pauzu (15,1 %). Vrijeme koje ispitanici provedu na stanci za objed je također statistički značajno povezano s razlozima nekonzumiranja kuhane hrane. Ispitanici koji provode do 15 minuta na stanci, kao i oni koje provode više od 60 minuta na stanci, češće navode da nemaju vremena za pripremu kuhane hrane nego ispitanici koji na stanci provode 15 – 60 minuta. Do sličnih rezultata su došli Nobrega i sur. (2016), koji

su utvrdili da ispitanici koji imaju stanku do 15 minuta nemaju vremena pojesti hranu veće hranjive vrijednosti, čak i u slučajevima kada su ju pripremili kod kuće i donijeli na radno mjesto.

Kod pitanja „Biste li konzumirali više kuhane hrane da vam je dostupnija?“ utvrđena je statistički značajna razlika s obzirom na vrijeme koje ispitanici provedu na radnom mjestu. Ispitanici koji borave na radnom mjestu više od 10 sati u najvećem broju se slažu s time da bi jeli više kuhane hrane da im je dostupnija ($p < 0,05$).

Učestalost konzumiranja kuhane hrane izvan radnog vremena nije povezana s obilježjima posla i radnim uvjetima ($p > 0,05$).

ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja su pokazali da više od polovice ispitanih zaposlenih osoba ne konzumira kuhanu hranu unutar radnog vremena, pri čemu je ključni razlog nedostatak vremena za pripremu kuhane hrane. Većina ispitanika bi povećala konzumaciju kuhane hrane tijekom radnog vremena da im je ista dostupnija.

Nadalje, rezultati istraživanja pokazuju da zaposlenici privatnih kompanija, koji borave preko 10 sati na poslu, kao i oni koji rade sjedilački tip posla u većem udjelu jedu kuhanu hranu tijekom radnog vremena. Ispitani zaposlenici koji imaju prostor ili kuhinju za objedovanje u većem broju jedu kuhanu hranu dok su na poslu, kao i oni koji imaju mogućnost odlaska na stanku.

Ispitanici koji obavljaju stajaći posao, kao i oni koji nemaju mogućnost odlaska na stanku

u većem udjelu navode da nemaju vremena jesti kuhanu hranu na poslu. Ispitane zaposlene osobe koje provode na radnom mjestu od 4 do 6 sati više navode da nemaju potrebu jesti kuhanu hranu tijekom radnog vremena, dok oni koji nemaju prostor za objedovanje češće navode nedostatak uvjeta za konzumiranje kuhane hrane kao razlog nekonzumiranja takve hrane.

Rezultati ovog istraživanja su prvenstveno važni za ugostitelje koji imaju ili planiraju imati u svojoj ponudi kuhanu hranu koju bi mogli dostavljati na radna mjesta jer im pružaju uvid u ponašanje potrošača u konzumaciji hrane tijekom radnog vremena. Jednako tako, rezultati ovog istraživanja važni su za kreatora zdravstvene politike jer im mogu pomoći u izradi i provedbi kampanja s ciljem povećanja konzumacije kuhane hrane tijekom radnog vremena.

LITERATURA

- Anderson, L. M., Quinn, T. A., Glanz, K., Ramirez, G., Kahwati, L. C., Johnson, D. B., Buchanan, L. R., Archer, W. R., Chattopadhyay, S., Kalra, G. P., Katz, D. L. (2009). The effectiveness of worksite nutrition and physical activity interventions for controlling employee overweight and obesity: a systematic review. *American journal of preventive medicine*, 37(4), 340-357.
- Beresford, S. A. A., Thompson, B., Feng, Z., Christianson, A., McLerran, D., Patrick, D.L. (2001). Seattle 5-A-Day worksite program to increase fruit and vegetable consumption. *Preventive Medicine*, 32, 230-238.
- Buller, D. B., Morrill, C., Taren, D., Aickin,

- M., Sennott-Miller, L., Buller, M. K., Larkey, L., Alatorre, C., Wentzel, T. M.. (1999). Randomized trial testing: The effect of peer education at increasing fruit and vegetable intake. *Journal of the National Cancer Institute*, 91, 1491–1500.
- Cohen, N., Stoddard, A., Sarouhkhanians, S., Sorensen, G. (1998). Barriers toward fruit and vegetable consumption in a multiethnic worksite population. *Journal of Nutrition Education*, 30, 381–386.
- Devine, C. M., Farrell, T. J., Blake, C. E., Jastran, M., Wethington, E., Bisogni, C. A. (2009). Work conditions and the food choice coping strategies of employed parents. *Journal of nutrition education and behavior*, 41(5), 365-370.
- Engbers, L. H., Van Poppel, M. N., Chin, A. P. M. J., Van Mechelen, W. (2005). Worksite health promotion programs with environmental changes: a systematic review. *American Journal of Preventive Medicine*, 29, 61-70.
- Franz, A., Nowak, B. (2010). Functional food consumption in Germany: A lifestyle segmentation study, *Discussion Papers*, Nr. 1003.
- Jabs, J., Devine, C. M. (2006). Time scarcity and food choices: an overview. *Appetite*, 47(2), 196-204.
- Krešić, G. (2012). *Trendovi u prehrani*, Sveučilište u Rijeci, Opatija
- Matson-Koffman, D.M., Brownstein, J.N., Neiner, J.A., Greaney, M.L. (2005). A site-specific literature review of policy and environmental interventions that promote physical activity and nutrition for cardiovascular health: what works? *American Journal of Health Promotion*, 19, 167-193.
- MojPosao (2011). *Prehrana na poslu*. <http://www.moj-posao.net/Vijest/69974/Prehrana-na-poslu/55/#ixzz4WttjZ4dZ>. (pristupljeno: 10. lipnja 2017.)
- Nobrega, S., Champagne, N., Abreu, M., Goldstein-Gelb, M., Montano, M., Lopez, I., Arevalo, J., Bruce, S., Punnett, L. (2016). Obesity/overweight and the role of working conditions: A qualitative, participatory investigation. *Health promotion practice*, 17(1), 127-136.
- Pucarín-Cvetković, J., Mustajbegović, J., Ivičević Uhernik, A., Kaić-Rak, A. (2011). *Razlike u prehranbenom statusu i navikama u prehrani zaposlenih i nezaposlenih osoba*. Knjiga sažetaka: 5. Hrvatski kongres medicine rada s međunarodnim sudjelovanjem - ZDRAVLJE, RAD I ZAJEDNICA / Mustajbegović, Jadranka; Dečković Vukres, Vlasta; Milošević, Milan (ur.). Zagreb, 129-130.
- Pranjić, N., Kreitmayer, S., Beganlić, A., Trumić, E., Sarajlić, A., Softić, A. (2013). *Nezdrava prehrana: dijetalne intervencije promocije zdravlja na radnom mjestu*. *Hrana u zdravlju i bolesti, znanstveno-stručni časopis za nutricionizam i dijetetiku*, 2(2), 78-84.
- Quintilani, L., Poulsen, S., Sorensen, G. (2010). Healthy eating strategies in the workplace. *International Journal of Workplace Health Management*, 3(3), 182-196.
- Schulte, P. A., Wagner, G. R., Ostry, A., Blanciforti, L. A., Cutlip, R. G., Krajnak K.M. (2004). Work, obesity, and occupational safety and health. *American Journal of Public Health*, 97(3) 428-436.
- Shields M. (1999). Long working hours and

- health. Health Reports (Statistics Canada, Catalogue 82-003), 11(2):33–48.
- Sorensen, G., Stoddard, A., Peterson, K., Cohen, N., Hunt, M. K., Stein, E., Palombo, R., Lederman, R. (1999). Increasing fruit and vegetable consumption through worksites and families in the treatwell 5-a-day study. *American Journal of Public Health*, 89, 54–60.
- Sorensen, G., Linnan, L., Hunt, M. K. (2004). Worksite-based research and initiatives to increase fruit and vegetable consumption. *Preventive Medicine*, 39, S94-S100.
- Welch, N., McNaughton, S. A., Hunter, W., Hume, C., Crawford, D. (2009). Is the perception of time pressure a barrier to healthy eating and physical activity among women? *Public Health Nutrition*, 12, 888–895.
- World Health Organization, WHO. Food and Health in Europe: A New Basis for Action. Regional Office for Europe, Denmark, 2002.

Do working conditions influence the choice of meal at work?

ABSTRACT

The aim of this paper is to determine the persistence of the relationship between working conditions and the behavior of employees in consuming cooked meals during working hours. An on-line survey was conducted on a sample of 206 employees. The results show that over 60% of respondents do not consume cooked food during working hours. Employees of private companies who work desk jobs and those who spend more than 10 hours at work eat cooked food in a greater proportion during working hours. The research results are important for caterers who provide or plan to provide cooked meals as they offer insights into consumer behavior in the context of food consumption during working hours. Moreover, they are important for health policy makers as they help them design and implement campaigns to increase the consumption of cooked food at work.

Keywords: working conditions, people at work, cooked food, behaviour